Waarom de wereld niet naar de knoppen gaat

Maarten Boudry

2022 Prometheus Amsterdam

Deze uitgave verscheen eerder bij Polis,
onderdeel van Pelckmans uitgevers nv.

© 2019, 2022 Maarten Boudry
Omslagontwerp Herman Houbrechts
Omslagbeeld Zoff-photo
Foto auteur Koen Broos
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 5092 1

HOOFDSTUK 1

Waarom iedereen gelooft dat het bergaf gaat met de wereld. De wortels van het hedendaagse pessimisme

Niets reist sneller dan de snelheid van het licht, behalve misschien slecht nieuws; dat volgt zijn eigen bijzondere bewegingswetten.

— DOUGLAS ADAMS[1]

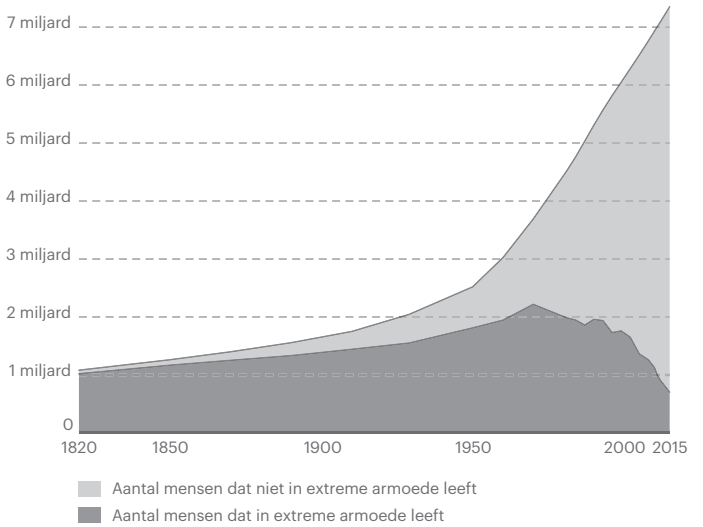
In juli 2016 gaf Barack Obama een toespraak aan Howard University, tijdens een ceremonie voor de kersvers afgestudeerde studenten. Na wat gelukwensen, dankwoordjes en sympathieke grapjes komt de voormalige president ter zake. Pas op, waarschuwt hij, er volgt zo meteen een controversiële stelling, een *hot take* die niet bij iedereen in goede aarde zal vallen. De gewaagde stelling van Obama? Het gaat goed met de wereld! Stel dat je één tijdstip moet kiezen om geboren te worden, maar je weet niet op voorhand waar je terechtkomt. Welk moment zou je dan kiezen? Je zou precies *nu* kiezen, stelt hij.[2] Vertwijfeling en onwennigheid alom bij het publiek. Minutenlang krijgt de president het ene open doekje

na het andere, maar plots applaudisseert bijna niemand meer. Kan het werkelijk waar zijn wat Obama zegt? En moet je wel applaus krijgen voor zo'n stelling?

Hier zijn een aantal feiten. Tot omstreeks 1820 leefde naar schatting 94 procent van de wereldbevolking in extreme armoede. De meeste mensen hadden amper voldoende voedsel om te overleven. Ze balanceerden voortdurend op de rand van de hongersnood. Ze hadden geen schoon drinkwater, geen dak boven hun hoofd, geen adequate beschutting tegen winterkou. Ze werden geteisterd door infectieziekten en oorlog. Extreme armoede en ellende waren de normale stand

Deel van de wereldbevolking dat in extreme armoede leeft, 1820–2015

Extreme armoede wordt gedefinieerd als leven op een consumptie- (of inkomens)niveau onder 1,90 internationale dollar per dag. Internationale dollars worden aangepast voor prijsverschillen tussen landen en prijsveranderingen in de loop van de tijd (inflatie). De grafiek houdt ook rekening met niet-vermarkte productie (bv. zelfvoorzienende landbouw).

Bron: Our World in Data, gebaseerd op World Bank (2016) en François Bourguignon en Christian Morrisson, 'Inequality among world citizens: 1820–1992', *American Economic Review*, 92, nr. 4 (2002).

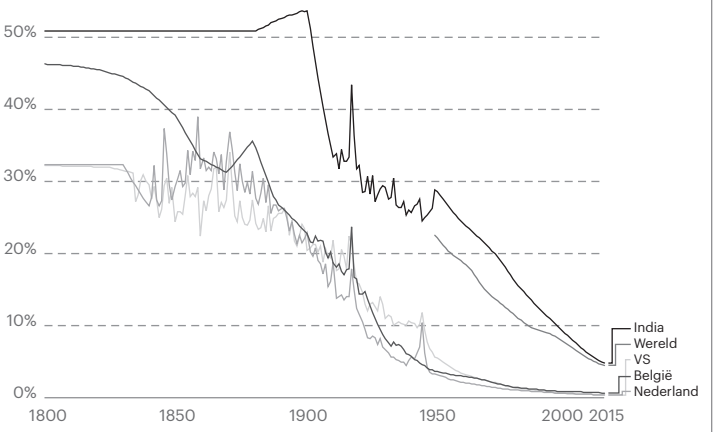
van zaken voor de overgrote meerderheid van mensen die ooit op aarde hebben rondgelopen. Zoals de econoom Gregory Clark schreef: 'De gemiddelde persoon op de wereld in 1800 had het niet beter dan de gemiddelde persoon in het jaar 100.000 voor Christus.'[3] De wereldgeschiedenis tot 1800 in een notendop: één hoop miserie.

Rond 1820 begint er echter iets geks te gebeuren. Er komen steeds meer mensen bij, maar het deel dat in armoede leeft wordt steeds kleiner. Dat is nochtans niet echt logisch. Als er meer monden zijn om te voeden, moet er dan niet méér armoede zijn? In 1820 leefden er een slordig miljard mensen. Tegen 1950 was dat verdubbeld naar twee miljard, maar 'slechts' 72 procent van hen leefde nog in extreme armoede. En toen ging het steeds sneller. In 2000 leefden er meer dan zes miljard mensen, maar het armoedecijfer daalde verder tot 30 procent. Tegenwoordig zijn we met bijna acht miljard, maar slechts 8 procent leeft onder de armoedegrens, en dat percentage blijft dalen.[4] De daling van de armoede geldt niet enkel in relatief opzicht (als percentage van de wereldbevolking), maar ook in absolute aantallen. Er leven anno 2019 minder arme mensen op deze wereld, stuk voor stuk geteld, dan dertig jaar geleden, ondanks de enorme bevolkingsgroei.

Als je naar levensverwachting kijkt, zie je een soortgelijk verhaal. Tot omstreeks 1800 is de wereldgeschiedenis eentonig en saai. De gemiddelde levensverwachting schommelt rond de dertig jaar. Epidemieën en oorlogen zorgen hier en daar voor een knikje, maar grosso modo blijft de lijn honderdduizenden jaren lang bijna volledig vlak. En dan, vanaf 1800, beginnen mensen plots minder snel dood te gaan. Eerst in het rijke Westen, daarna in de rest van de wereld. De gemiddelde levensverwachting anno 2019 is meer dan het dubbele van wat ze gedurende de hele menselijke geschiedenis was: ongeveer 72 jaar. In Europa worden mensen gemiddeld 81,4 jaar oud, in Japan maar liefst 84,2 jaar.[5]

Kindersterftecijfer

De lijn geeft het aantal kinderen weer (levend geboren) dat sterft voor de leeftijd van vijf jaar.

Bron: Gapminder (schattingen tot 1949) en afdeling Bevolking van de VN (van 1950 tot vandaag).

Vooral kinderen sterven minder vaak dan vroeger. Meer dan vier op tien kinderen die ooit ter wereld kwamen (tot in 1800), vierden nooit hun vijfde verjaardag. Vanaf 1800 heeft de grafiek van kindersterfte een spectaculaire race naar de bodem ingezet. In rijke westerse landen bedraagt ze nog slechts een honderdste (!) van wat ze voorheen was. Kijk je naar de hele wereld, dan is het cijfer gedaald tot 4,25 procent. Wie het sinds 1800 een stuk minder goed doet, zijn de bacteriën en virussen die op *Homo sapiens* parasiteren. De grootste killers van de geschiedenis waren infectieziekten. Vooral sinds de twintigste eeuw zingen die een toontje lager dankzij betere hygiëne, riolering en vaccinatie. Sommige zijn zelfs helemaal uitgeroeid of balanceren op de rand van extinctie, zoals pok-

ken, polio, runderpest en rivierblindheid. Vele andere – malaria, mazelen, guineaworm, tetanus, rodehond, bof – zijn slechts een schim van wat ze ooit waren.

De econoom Angus Deaton noemt het verhaal van de vooruitgang sinds 1800 *the great escape*, de grote ontsnapping aan honger, ziekte en vroege dood.[6] De meest beknopte en levendige weergave van deze grote ontsnapping – een Houdini waardig – vind je bij de Zweedse statisticus Hans Rosling. Op zijn website Gapminder krijg je een bewegende grafiek te zien die het hele duizelingwekkende verhaal samenperst in veertig seconden.[7] Elk land ter wereld wordt voorgesteld door een bol. Op de verticale as zie je de levensverwachting per land, op de horizontale as het inkomen. De bewegende grafiek begint bij 1800 en duurt tot 2018. Vanaf het startschot begint een hoop krioelende en rondzwermende bollen zich langzaam maar zeker op te trekken van de linker benedenhoek (arme en korte en smerige levens) naar de rechterbovenhoek (rijke en lange en gezonde levens). De titel van Roslings TED Talk over zijn grafiek is nauwelijks overdreven: 'The best stats you've ever seen'.

Maar als mensen steeds minder vroegtijdig dood gaan, raakt de planeet dan niet stilaan vol? Staat er ons geen catastrofale bevolkingsexplosie te wachten? Ook op dat front is er goed nieuws. De groei van de wereldbevolking is sinds de jaren zeventig sterk afgeremd. Ook hier weer hetzelfde patroon: het rijke Westen neemt het voortouw, de rest van de wereld volgt enkele decennia later. Dat staat bekend als de 'demografische transitie': de overgang van veel kinderen en veel sterfte naar weinig kinderen en weinig sterfte. Dat de wereldbevolking nog steeds toeneemt, komt niet omdat er steeds meer kinderen geboren worden, maar omdat de mensen die er al zijn, langer blijven leven. De groei van de wereldbevolking bereikte zijn hoogtepunt in de jaren zeventig, en is sindsdien steil aan het dalen. Er lopen vandaag ongeveer

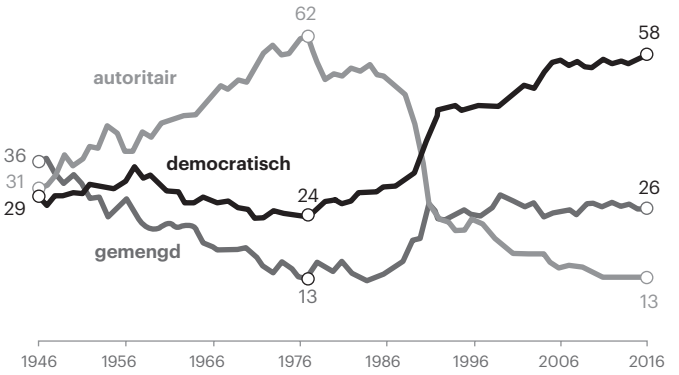
2 miljard kinderen rond op de planeet. De Verenigde Naties voorspellen dat er in 2100 nog steeds 2 miljard kinderen zullen zijn (zij het natuurlijk niet dezelfde kinderen).

Neem om het even welk criterium van menselijk welzijn, en je ziet dat we er beter aan toe zijn dan vroeger. Telkens belandt eerst West-Europa op de roetsjbaan, daarna de rest van de wereld. Ik wil je niet lastigvallen met alle statistieken en cijfers, want op den duur wordt dat eentonig, maar toch nog enkele hoofdpunten. In 1800 kon slechts 12 procent van de wereldbevolking lezen en schrijven. In 2019 is de verhouding tussen geletterden en ongeletterden helemaal omgekeerd: 85 procent van de wereld kan nu lezen en schrijven. Of neem moord en geweld. De kans dat iemand je de hersenen insloeg was in de middeleeuwen bijna vijftig keer zo groot als nu. Bijna alle vormen van geweld – oorlog, verkrachting, lynchpartijen, genocide, partnergeweld – zijn de laatste eeuwen sterk afgenomen.[8] Slavernij, vroeger de normaalste zaak van de wereld, is overal afgeschaft. De grafieken van oorlog en genocide gedragen zich een stuk grilliger, met twee extreme uitschieters in de voorbije eeuw, maar ook daar is de tendens zeer gunstig. Zeker sinds de Tweede Wereldoorlog, de laatste wereldwijde massaslachting, is het aantal oorlogsdoden decennium na decennium afgenomen. Nu bedraagt het nog maar een fractie van wat het tijdens de jaren vijftig was (de Koreaanse Oorlog) of tijdens de jaren zeventig (de Vietnamoorlog). Wist je dat er sinds het vredesbestand in Colombia in september 2016 geen enkele oorlog meer woedt in het hele westelijke halfrond, dus alles ten westen van de nulmeridiaan in Greenwich?[9]

De opkomst van democratie vertoont evenmin een rechte lijn, maar de recente onheilstijdingen over een wereldwijde democratische recessie of stilstand kloppen niet. Democratie blijft zich verder verspreiden over alle uithoeken van de wereld, zij het met ups en downs. In 1900 telde de wereld slechts

Bijna zes op tien regeringen zijn democratieën

Percentage van landen onder elk soort regime, 1946–2016.

Noot: Enkel volledig zelfstandige landen met een bevolking van minstens 500.000 worden meegerekend. Data verkrijgbaar voor de 167 landen opgenomen in de Polity IV database.
Bron: Polity IV Project van Center for Systemic Peace.

zes democratieën. Na de Tweede Wereldoorlog waren ze met 26. In 2017 bereikte het aantal democratische landen volgens het Pew Research Center een recordhoogte. Als je het kleine grut niet meerekent (minilandjes met minder dan 500.000 inwoners), dan tellen we 97 democratieën op 167 landen. Dat is samen 58 procent van de wereld. Eenzelfde positieve tendens zie je als je kijkt naar het aantal mensen dat onder een democratisch regime leeft.[10] Zelfs met het milieu gaat het tegenwoordig beter, vooral in rijke landen. Lucht en rivieren in Europa zijn veel schoner dan enkele decennia terug. De zware milieuvervuiling waarover mensen zich in de vorige eeuw terecht zorgen maakten – zwaveloxide, lood, kwik, cadmium, stikstofoxiden – is in rijke westerse landen bijna helemaal opgelost.[11] Door veredeling en kunstmest liggen onze landbouwopbrengsten tien keer zo hoog als vroeger,

waardoor we in verhouding veel minder land nodig hebben om voedsel te telen – voedsel dat overigens veiliger, gezonder en gevarieerder is dan ooit tevoren.[12] Enzovoort.

ONWETENDHEID

Hoe is het gesteld met onze kennis over al die voorspoed en vooruitgang? Was je verrast over sommige cijfers die ik vermeldde? Ik in ieder geval wel, toen ik ze voor het eerst hoorde. Hans Rosling stelde enkele eenvoudige meerkeuzevragen op om te peilen naar onze kennis over de toestand van de wereld. Bijvoorbeeld: is de globale armoede de afgelopen dertig jaar (1) gestegen, (2) gedaald, of (3) ongeveer gelijk gebleven? Of: bedraagt de mondiale levensverwachting (1) vijftig jaar, (2) zestig jaar, of (3) zeventig jaar? Rosling trok de hele wereld rond met zijn quiz en legde hem voor aan advocaten en dokters, aan filosofen en dokwerkers, aan hoog- en laagopgeleiden, aan iedereen die hij kon vinden. Wat bleek? Onze algemene kennis over de vooruitgang in de wereld is ronduit belabberd. Op de armoedevraag gaf slechts 10 procent het juiste antwoord, namelijk dat er minder armoede is dan vroeger. En – ik val even in herhaling, maar toch – nog geen klein beetje minder. De extreme armoede bedraagt nog maar *een derde* van wat ze dertig jaar geleden bedroeg (40,8 procent in 1984 tegenover 9,6 procent in 2015). Negen op tien mensen had daar geen idee van. Hoogopgeleide mensen scoorden niet veel beter op Roslings quiz. Onder de universitair geschoolden gaf een schamele 12 procent het juiste antwoord.

Is het gewoon een kwestie van onwetendheid? In dat geval zou je verwachten dat mensen lukraak antwoorden, alsof je een willekeurig lootje uit een hoed trekt. Bij drie keuzeopties zou dan ongeveer een derde van de mensen het juiste antwoord geven. In werkelijkheid was het slechts 10 procent.

Dat wil zeggen, merkt Rosling op, dat zelfs chimpansees beter zouden presteren dan mensen, ondanks hun bescheiden herseninhoud. Laat ze gewoon vogelpikpijltjes gooien naar de antwoorden, en gemiddeld schieten ze één op de drie keer raak, beduidend meer dan wij mensen.

Onwetendheid is dus geen afdoende verklaring. Er moet een of andere bias in het spel zijn, bedacht Rosling, want mensen zijn steeds geneigd om één bepaald antwoord te verkiezen boven de andere. Die bias heeft een naam: pessimisme. Bijna iedereen gelooft dat het bergaf gaat met de wereld, of dat het minstens even erg is als vroeger. Telkens stelde Rosling hetzelfde patroon vast: mensen overschatten alle slechte dingen in de wereld (bevolkingsexplosie, milieuvervuiling, armoede), en ze onderschatten alle positieve evoluties (levensverwachting, geletterdheid, vaccinatiegraad).[13] 'Elke groep die ik ondervroeg, gelooft dat de wereld angstaanjagender, gewelddadiger en hopelozer is – kortom, dramatischer – dan ze in werkelijkheid is.'[14]

Het wordt nog gekker, want als het over ons persoonlijke leven gaat, zijn de meesten onder ons juist onverbeterlijke *optimisten*. Persoonlijk optimisme is een van de 'positieve illusies' die ik in *Illusies voor gevorderden* heb besproken. De meeste mensen geloven dat de toekomst hen toelacht, dat ze meer controle uitoefenen op hun omgeving dan werkelijk het geval is, en dat ze al hun dromen kunnen waarmaken. Generaals overschatten hun overwinningskansen op het slagveld, ondernemers overschatten de kans dat hun startup zal slagen, en elk van ons gelooft tegen beter weten in dat we lang en gezond zullen leven.[15] Dat blakende optimisme, vreemd genoeg, gaat niet verder dan onszelf en onze naasten. Gaat het over de samenleving of de wereld als geheel, dan zetten we terstond onze roze bril af en verschijnt er een diepe frons op ons voorhoofd. De neurowetenschapster Tali Sharot drukt het in haar boek *The Optimism Bias* als volgt uit:

'Mensen zijn niet alleen geneigd om optimistisch te denken over hun eigen toekomst; ze zijn ook geneigd om pessimistisch te denken over de toekomst van alle anderen.'[16] Vraag je mensen hoe het met hen gaat, dan zeggen ze 'prima hoor, ik ben best tevreden met mijn leven. En mijn vooruitzichten zijn goed'. Maar vraag je hun vervolgens hoe de samenleving ervoor staat, antwoorden ze 'het is triestig gesteld, meneer, en het wordt alleen maar erger'.[17] De Nederlandse socioloog Paul Schnabel vat die paradox als volgt samen: 'Met mij gaat het goed, met ons gaat het slecht.'[18]

DE WET VAN DE ONZICHTBAARHEID VAN VOORUITGANG

De wereld gaat er met een rotvaart op vooruit, maar bijna niemand weet ervan. Waar komt die kloof tussen ons wereldbeeld en de wereld zelf vandaan? Vooruitgangsdenkers wijzen vaak met een beschuldigende vinger naar de media. Die besteden enkel aandacht aan wat verkeerd gaat in de wereld, waardoor ze ons opzadelen met een pessimistisch wereldbeeld. In zijn boek *De nieuwsfabriek* noemt de filosoof Rob Wijnberg de blindheid voor vooruitgang 'de grootste mediamythe van de moderne tijd'.[19] In die analyse schuilt zeker een grond van waarheid. Media hanteren van oudsher het adagio van de zwartkijker: goed nieuws is geen nieuws. Moorden, verkrachtingen, orkanen, vliegtuigcrashes, hongersnoden en andere sensationele rampspoed worden breed uitgesmeerd, maar goed nieuws over armoededaling en kindersterfte krijgt nauwelijks aandacht. Die voorliefde van de media voor negatief nieuws heeft wellicht altijd bestaan, maar er zijn aanwijzingen dat het erger wordt. In een recente analyse van grote hoeveelheden nieuwsberichten stelden onderzoekers vast dat de toonzetting van de media gedurende de laatste decen-

nia steeds grimmiger werd. Woorden en begrippen met een negatieve lading komen gemiddeld vaker voor in nieuwe krantenkoppen dan in oude (mijn voorstel voor een dramatische krantenkop: 'Zwartgalligheid van de media wordt steeds erger!').[20] De nieuwsorganisatie World's Best News, in 2016 opgericht in Denemarken, wil een tegengewicht bieden aan al die negativiteit, door op een constructieve manier te berichten over vooruitgang in de wereld. De organisatie heeft ook een actieve Nederlandse afdeling, met journalist Ralf Bodelier als drijvende kracht.[21] En de nieuwssite *De Correspondent*, door Rob Wijnberg opgericht, streeft naar breder en diepgaand nieuws, voorbij de hypes en sensaties van de dag.

Toch is het te kort door de bocht om de schuld voor het wijdverbreide pessimisme helemaal bij de media te leggen. De negativiteit van onze media komt immers op haar beurt voort uit een aantal onderliggende oorzaken. De meest fundamentele daarvan volgt gewoon uit de wetten van de natuurkunde. Dingen om zeep helpen gaat altijd vlotter dan dingen opbouwen. Daarom zijn negatieve nieuwsfeiten bijna altijd opvallender en zichtbaarder dan positieve. Als een gebeurtenis gebonden is aan een specifieke plaats en tijdstip, in het oog springt en veel mensen tegelijk beroert – allemaal ideaal voor nieuwsgaring – dan gaat het bijna zeker om een of andere ramp: instortende gebouwen, zelfmoordterroristen, verwoestende tsunami's, beurscrashes, neerstortende vliegtuigen, kapseizende bootjes op de Middellandse Zee, opengescheurde olietankers. Al deze rampen zijn duidelijk afgebakend in ruimte en tijd, waardoor je er makkelijk een reporter kunt op afsturen. Vergelijk dit met goed nieuws over de daling van de armoede, de terugdringing van infectieziekten of de stijging van onze levensverwachting. Hierbij gaat het om geleidelijke en systemische processen, die zich geruisloos voltrekken en die daarom vaak aan de aandacht van journalisten ontsnappen.

Stel je voor dat een krant de afgelopen 25 jaar elke dag met deze kop op de voorpagina had uitgepakt: 'Vandaag alweer 137.000 mensen uit de extreme armoede getild'. En op pagina 2: 'Veilig drinkwater voor alweer 285.000 mensen'.[22] Die krant zou geen fake news brengen, maar gewoon harde feiten. Reken maar mee. Tussen 1990 en 2015 ontsnapten 1.254.249.026 mensen uit de extreme armoede. Dat levert omgerekend een daggemiddelde op van 137.000. Waar vind je die 137.000 fortuinlijke mensen? Nergens in het bijzonder. Niet alleen wonen ze op verschillende plaatsen en kennen ze elkaar niet, je kunt ze ook niet zomaar aanwijzen. Mensen die zich uit de armoede opwerken, steken geen magische drempel over, alsof ze op een goede ochtend wakker worden en merken dat ze niet langer arm zijn (dat kan misschien als je de lotto wint). Die 137.000 is een statistische abstractie, en daar kun je niemand op afsturen voor een interview. Armoededaling is een geleidelijk proces, dat zich over grote afstanden en lange tijdspannes uitstrekt.

Iets soortgelijks doet zich voor bij de lotgevallen van de democratie. Alle schijnwerpers zijn tegenwoordig gericht op de landen waar de democratie onder druk staat, zoals in Turkije, Rusland of Hongarije. Autoritaire leiders en hun brutale machtspolitiek lopen nu eenmaal snel in de kijker. Dat leidt vervolgens tot onheilstijdingen over de terugval of recessie van de democratie. Maar wie besteedt aandacht aan de vele landen die stapje voor stapje verder democratiseren, waar eerlijke verkiezingen plaatsvinden, waar partijen vreedzaam de macht weer afstaan? De plaatsen waar het de goede kant uit gaat, vallen veel minder op.

We kunnen dat de wet van de onzichtbaarheid van vooruitgang noemen: vooruitgang verloopt langzaam en geruisloos; achteruitgang gaat in één klap en valt onmiddellijk op. Een tsunami dendert in enkele minuten over het land, de wederopbouw neemt maanden in beslag. De beurs crasht in

luttele minuten, maar klimt pas na maanden uit het dal. Een nieuw mensenleven maken vergt maanden, er een om zeep helpen hooguit een seconde. Om te zien wat er goed gaat in de wereld, moet je naarstige cijferaars en statistici aan het werk zetten. Om te zien wat er slecht gaat, hoef je alleen maar de tv aan te zetten.

Goed nieuws is het onzichtbaarst wanneer het – zoals vaak – eenvoudigweg bestaat uit de afwezigheid van slecht nieuws. Elke dag zijn er talloze rampen die zich hadden kunnen voordoen, maar dat gelukkig niet deden: vliegtuigen die veilig landen in plaats van neer te storten, vulkanen die niet uitbarsten, terroristen die niet toeslaan. Niemand haalt het in zijn hoofd om daar nieuws over te brengen. ('Live vanuit Wuustwezel: vandaag alweer geen verkeersdoden, roofkraken of gaslekken. Voorlopig ook geen terroristen te bespeuren. Over naar de studio.') Zelfs een verijdelde terreuraanslag of afgewende hongersnood krijgt veel minder media-aandacht dan een die wel plaatsvindt.

De onzichtbaarheid van goed nieuws neemt ook subtielere gedaanten aan, waar ook kwaliteitsmedia zich door laten misleiden. Neem een willekeurige studie of een willekeurig rapport over een maatschappelijke kwaal, zoals drugshandel, fijnstof of alcoholgebruik. Die geven vaak een hele reeks cijfers en statistieken, onderverdeeld naar bijvoorbeeld bevolkingsgroep, leeftijd of regio. Als de meeste van die cijfers gunstig zijn, maar eentje valt negatief uit, dan zullen media vooral over dat ene cijfer berichten, bijvoorbeeld de groeiende eenzaamheid bij alleenstaande vrouwen in de leeftijdscategorie van 55 tot 64 jaar.[23] Daar bestaat immers een maatschappelijk probleem, en dus moeten we discussies gaan voeren over oorzaken en remedies. Een soortgelijke bias zie je als je opeenvolgende rapporten bekijkt. In de jaren waarin problemen geleidelijk en geruisloos afnemen, doen media er vaak het zwijgen toe. Er valt immers niets te melden. Verschijnt er vervolgens

een jaarrapport waarin problemen wél toenemen, dan schiet de mediamachine in actie en krijg je krantenkoppen als: 'Meer fijnstof in de lucht', 'Zorgwekkende toename van plofkraken', 'Meer kansarmoede in grote steden'. Natuurlijk is het op zich begrijpelijk dat media vooral willen berichten over 'uitzonderingen', omdat die nu eenmaal nieuwswaarde hebben, en over 'problemen', omdat die nu eenmaal opgelost moeten worden. Een neveneffect van dat beleid is wel dat lezers en kijkers een vertekend beeld krijgen van de werkelijkheid. Ze gaan geloven dat de wereld zienderogen achteruitgaat, terwijl die in werkelijkheid traag en geruisloos verbetert.

Ik noem enkele vormen van onzichtbare vooruitgang die zich in 2018 voltrokken en waar je wellicht nergens over las of hoorde. De armoedegraad in India is sinds 2005 maar liefst gehalveerd, wat betekent dat 271 miljoen mensen uit de armoede ontsnapten. Nog beter nieuws uit hetzelfde jaar: voor het eerst in de geschiedenis behoort de helft van de wereldbevolking tot de middenklasse of hoger (een inkomen van minstens 11 dollar per dag). Dat wil zeggen dat niet enkel de extreme armoede, maar ook de 'gewone' armoede steeds verder daalt. In 2018 kregen ook 120 miljoen mensen toegang tot elektriciteit, waardoor er voor het eerst in de moderne geschiedenis minder dan een miljard mensen in duisternis leven. Genitale verminking van meisjes, een gruwelijke praktijk die vooral in Afrikaanse en islamitische landen voorkomt, nam spectaculair af in alle regio's van Afrika. De populatie wilde tijgers in Nepal verdubbelde, die van jaguars in Mexico nam met 20 procent toe. Ontbossing in Indonesië daalde met 60 procent. In India daalde de moedersterfte met 22 procent tegenover 2013. Ook zeer goed nieuws is dat de hiv-epidemie over haar hoogtepunt heen is. Wereldwijd is het aantal nieuwe hiv-infecties sinds 2010 sterk gedaald, vooral bij kinderen (een daling van 35 procent).[24]